

„Kis kerülővel és ötesztendő időeltolódással a budapesti után, negyedszázada lelt otthonra a Kis-Szamos mellett a táncház. A késés azzal is magyarázható, hogy nálunk talán még elég elevenen éltek a tánc hagyományok, ezért is szervezték meg széki mintára Sebő Ferenc és Halmos Béla műegyetemi hallgatók pár évvel hamarabb a székesfővárosban.

Bizonyára a hatvanas évek végének nyitása, a Prágai tavaszként címkézett korszak begyűrűzése tájainkra is hozzájárult, hogy nagy energiák szabadultak fel, pillanatnyilag hihetőnek tűnt az „emberarcú szocializmus” elmélete, a diktatúra is mintha egy kicsit engedett volna a szorításból. [...]

A kolozsvári egyetemista fiatalok kezdeményezéséről, a táncház születésének körülményeiről, máig tartó kisugárzásáról szól lapszámunk. A hagyomány is kötelez, hiszen az első perctől jóformán állandóan jelen volt a Művelődés hasábjain a népi hagyományokat városi környezetben újításteremtő mozgalom, közösségszervező és -nevelő hatását felismerték az előttünk járók, szerkesztők, újságírók, szervezők és résztvevők egyaránt.”⁶⁸

(Művelődés, 2002/2. 3.)

Az első erdélyi táncház

25 évvel ezelőtt, 1977-ben egy rendkívüli esemény történt a Kolozsvári Bábszínház próbatermében: néhány fiatal, egypár széki jelenlétében megtartotta az első erdélyi táncházat. Az első városi táncházat, mivel a hetvenes években még csak faluhelyen létezett hagyományos táncalkalom, táncház.

Számomra azért nehéz a visszaemlékezés, mert egyrészt évekkel ezelőtt elmentem Kolozsvárról, másrészt apámnak, Könczei Ádámnak meghatározó szerepe volt a kolozsvári táncház megszületésében. Könczei Ádám az erdélyi magyarság jogainak fáradhatatlan harcosa volt, akinek minden részletre kiterjedt a figyelme. Ő volt, aki ha kellett óvodát, magyar tannyelvű osztályokat, érettségiző osztályomnak magyar nyelvű kicsengetési kártyát harcolt ki, mindannyiunk számára. Ő állt mögöttem, amikor a népzenével kezdtem ismerkedni. Kallós Zoltánnal együtt – akivel jó barátságban volt – ő segítette az erdélyi táncházmozgalom elterjedését, az első táncháztalálkozó megszervezését. Olyan korban élt, amikor alkotása nem tudott kiteljesedni, a beteljesülést pedig korai halála miatt nem érhetette meg.

Az első kolozsvári táncházban Székely Levente hegedűn, Urszuly Kálmán brácsán, Porzolt Antal nagybőgőn, míg én blockflótén játszottam valami sajátos széki zenét, a Lajtha-gyűjtés tanulmányozása alapján. Papp István Gázsa visszaemlékezései szerint az első táncházban ő tanított táncot. Ezek után hamar a helyére kerültek

⁶⁸ Részletek Szabó Zsolt *Egy mozgalom holdudvara* című, a Művelődés folyóirat 2002-es februári, tematikusan a 25 éves kolozsvári táncházról szóló lapszámának bevezető írásából. A következő írások, visszaemlékezések ebben a lapszámában jelentek meg először.

a dolgok, Gázsa primás lett, én pedig a falusi cigányzenészekről, és Hamar Dani⁶⁹ egynapos segítségével megtanultam bőgőzni. Eleinte Kallós Zoltánnal, majd tanácsai szerint egyre többet jártunk önállóan is falura tanulni, gyűjteni. A kezdetekről Könczei Ádám írt tanulmányának is beillő cikket: *Tárt kapujú táncházakért* (Művelődés, 1977 nov.). Miután a bőgőzés mellett táncoktatóvá váltam, én is cikket írtam *Táncitanítási módszertan táncházak részére* címmel, ami a *Művelődés* 1980. novemberi számában jelent meg.⁷⁰ Míg az erdélyi magyar zeneoktatás, a népzeneoktatás komoly hagyományokkal, eredményekkel, jelentős személyiségekkel rendelkezett – Jagamas János, Szenik Ilona, Almási István, Demény Piroska, Kallós Zoltán –, a táncoktatás és táncpedagógia óriási lemaradásban volt.

A hetvenes évek végén a kolozsvári táncház nemcsak találkozóhely volt, hanem egy fórum is. A csütörtök esti, Monostori úti táncházba járó városi fiatalok, közép- és főiskolások, egyetemi hallgatók és munkások mellett rendszeresen ellátogattak széki, mezőségi, kalotaszegi fiatalok is, ami egy sajátos hangulat kialakulásához vezetett. Kolozsváron a hagyományos táncokat élőben láthattuk, együtt táncoltunk, énekeltünk olyan emberekkel, akik a hagyományos népi kultúrát még ismerték és éltették. Később péntek esténként újabb táncház nyitotta meg kapuját Kolozsváron, a Vasas Szakszervezet klubjában, ahol már rendszeres táncoktatás volt. A táncrendek szünetében hol Kallós Zoltán népdalaival, hol Kányádi Sándorral ismerkedhettünk. A közösségi élmény mellett a táncház vitathatatlan érdeme, hogy a néptáncot levitte a színpadról. Miután megismertük a népzene és néptánc nyelvét, mi magunk megújult formában visszavittük a színpadra a kolozsvári Kodály-együttessel, amely együttes a táncból nőtt ki. A táncház megtermékenyítő hatása a 90-es évek elejére eljutott a hivatásos táncegyüttesekhez is.

A táncháznak annyira erős volt a közösségformáló ereje, hogy 1983 folyamán be is tiltották.⁷¹ Hosszú szünet után 1990-ben nyitotta meg újra kapuit, de ez már egy másik történet.

Könczei Árpád

(*Művelődés*, 2002/2. 4.)

69 Hamar Dániel a budapesti Muzsikás együttes nagybőgőse.

70 Lásd Könczei Ádám: *Tárt kapujú táncházakért*. In: *Művelődés*, 1977/11. 16–17. és Könczei Árpád: *Táncitanítási módszertan táncházak részére*. In: *Művelődés*, 1980/11. 30–31. A hivatkozott írást tartalmazza *A 40 éves kolozsvári táncház sajtókronológiája I.* kötet.

71 A Monostori úti táncházat 1982 tavaszán „idegen elem filmezése miatt” tiltották be, a Vasas Klubban tartandó táncházat pedig 1985 folyamán – tatarozásra, festésre hivatkozva – lehetetlenítették el.